

شناخت امکانات پایگاه مرجع موجود در موتور کاوش Hot bot

دکتر فریده عصاره^۱ و آتوسا کوچک^۲

چکیده: بازیابی اطلاعات یکی از مقوله‌های اساسی علم اطلاع‌رسانی است و از مهم‌ترین عرصه‌های پژوهش و سنجش میزان کارایی نظام‌های اطلاع‌رسانی به شمار می‌رود. با شکل‌گیری شبکه اینترنت، عظیم‌ترین و گسترده‌ترین منبع اطلاعاتی، تلاش‌هایی در زمینه طراحی و توسعه ابزارهایی برای کاوش منابع اطلاعاتی و بازیابی اطلاعات انجام شد. بدین ترتیب نسل جدیدی از ابزارهای جستجوی اطلاعات موسوم به موتورهای کاوش اینترنت یا به عرصه وجود نهادند. آشنایی با موتورهای کاوش برای کاربران وب و نیز برای کتابداران و اطلاع‌رسانان که عرضه‌کننده دامنه وسیعی از خدمات اطلاع‌رسانی هستند، یکی از ضروریات است. این مقاله با معرفی موتورهای کاوش به طور کلی و موتور کاوش هات‌بات به طور خاص، شناختی کلی از موتورهای کاوش ارائه می‌کند. ضمناً پیوندهای مرجع موجود در موتور کاوش هات‌بات (به عنوان نمونه‌ای از موتورهای کاوش) به منظور استفاده کتابداران مرجع و دیگر کاربران معرفی می‌شود و سعی می‌شود نحوه کار و کاربرد هر یک از ۲۷ مورد پیوند مرجع موجود در این موتور کاوش با مثالی عملی، روشن شود.

کلیدواژه‌ها: بخش مرجع، موتور کاوش Hot bot، پایگاه مرجع

مقدمه

یکی از اهداف بسیار مهم کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی ایجاد امکان دسترسی سریع به اطلاعات دقیق در کوتاه‌ترین زمان ممکن است. دستیابی به این هدف، با افزایش بی‌رویه حجم اطلاعات، یکی از مسائل پیچیده کتابخانه‌ها شده است. در چنین شرایطی اینترنت به عنوان شبکه‌ای جهانی در اشاعه اطلاعات مورد نیاز

کاربران جایگاه ویژه‌ای یافته است.

از اینترنت می‌توان در اشاعه اطلاعات و افزایش آگاهی عمومی استفاده کرد. هر فرد می‌تواند با داشتن یک دستگاه رایانه شخصی، یک مودم و یک خط تلفن در هر

۱. دانشیار گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه شهید چمران اهواز
۲. دانشجوی کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی مرکز علوم و تحقیقات منطقه ۶ دانشگاه آزاد

میسر نیست (به علت نبود بودجه، فضا و نیروی انسانی کافی) و اطلاعات این بخش نیز به شدت نیاز به روزآمد شدن دارد، لذا به کارگیری شبکه اینترنت و استفاده از پیوندهای مرجع موجود در موتورهای کاوش این شبکه، برای کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی می‌تواند در این خصوص کارساز باشد.

هدف از این مقاله شناسایی، مطالعه و آشنایی با شیوه‌های بازیابی مواد و منابع مرجع پیوند داده شده در موتورهای کاوش موجود در اینترنت است. به منظور دستیابی به اهداف فوق، مقاله حاضر بر آن است تا به معرفی منابع مرجع پیوند داده شده در موتور کاوش هات بات، یکی از موتورهای کاوش مهم در ارائه خدمات مرجع پیوسته^۳، پردازد. به همین دلیل پس از معرفی مختصر موتورهای کاوش، موتور کاوش هات بات دقیقاً معرفی می‌شود و به بررسی کاربردی که به طور کلی موتورهای کاوش و به ویژه موتور کاوش هات بات می‌تواند در بخش مرجع کتابخانه‌ها داشته باشد، می‌پردازیم.

در ادامه ۲۷ دسته از منابع مرجع موتور کاوش هات بات همراه با ارائه یک نمونه از روش جستجو برای هر دسته معرفی می‌شود. در انتها راهکارهایی برای بهره‌گیری مناسب از این گونه پیوندهای مرجع پیوسته، ارائه خواهد شد.

اینترنت و بخش مرجع

کتابداران مرجع علاوه بر استفاده از متون چاپی می‌توانند با بهره‌گیری از امکاناتی که فناوری اطلاعات فراهم آورده است، پاسخگوی نیازهای اطلاعاتی مراجعان خود با دقت و سرعت بیشتری باشند. امکانات رایانه‌ای و شبکه‌هایی مانند اینترنت دسترسی به منابع

گوشه جهان به اینترنت دسترسی داشته باشد و اطلاعات مورد نیاز خود را بازیابی کند و در صورت لزوم به صورت فایل روی رایانه شخصی خود پیاده نماید، همچنین در صورت اتصال به یک چاپگر، می‌تواند نسخه‌ای چاپی از اطلاعات الکترونیکی را نیز تهیه نماید. شاید این ویژگی منحصر به فرد اینترنت در ایجاد امکان دسترسی به مواد و منابع موجب شده است که اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها از اولین گروه‌های استفاده‌کننده از اینترنت باشند. از طرف دیگر یکی از اولین رشته‌هایی که رایانه را به خدمت گرفت رشته کتابداری بود، زیرا از مهم‌ترین دلایل وجودی کتابخانه‌ها، نقشی است که در آموزش جامعه دارند.

کتابخانه‌ها به منظور ارتقاء خدمات خود سعی در به کارگیری فناوری‌های اطلاعاتی دارند (۲: ۶۷-۹۶). استفاده از فناوری‌های اطلاعاتی، فرهنگ خاص خود را می‌طلبد و آن عبارت است از شناخت ابزارهای فناوری اطلاعات و کسب مهارت‌های لازم در استفاده از آنها، لذا شرط موفقیت در حوزه فناوری اطلاعات، آموزش مداوم کاربران است. کاربران باید بیاموزند چگونه از منابع اینترنت استفاده کنند و همچنین چگونه مرورگرهای وب را برای جست‌وجو و دستیابی به منابع موجود در وب جهان گستر به کار گیرند. کارکنان کتابخانه‌ها نیز لازم است که علاوه بر اشراف کامل بر نرم افزارهای کتابخانه‌ای، مهارت کافی برای استفاده از اینترنت را داشته باشند، زیرا آموزش استفاده از اینترنت برای ورود به محیط شبکه‌ها و وب و بهره‌گیری از منابع فراوان آنها ضروری است.

سابقه به کارگیری امکانات اینترنت در بخش‌های مختلف کتابخانه به دهه ۱۹۶۰ برمی‌گردد. کاربرد این شبکه در ایجاد امکان دسترسی به منابع در بخش مرجع کتابخانه‌ها از اهمیت خاصی برخوردار است. از آنجا که امکان داشتن بخش مرجعی جامع برای هیچ کتابخانه‌ای

3. Online

معتبر شناسایی و به کار گرفته شوند (۶۲:۴-۷۳). جستجوی اطلاعات در اینترنت معمولاً از طریق موتورهای کاوش انجام می‌شود. به همین منظور در اینجا لازم است ضمن تعریف موتورهای کاوش، اشاره‌ای مختصر به چگونگی جستجو در پیوندهای مرجع موجود در این موتورها بشود.

موتورهای کاوش

بازیابی اطلاعات یکی از مقوله‌های اساسی علم اطلاع‌رسانی است و از مهم‌ترین عرصه‌های پژوهش و سنجش کارآیی نظام‌های اطلاع‌رسانی به شمار می‌رود. با شکل‌گیری شبکه اینترنت به عنوان عظیم‌ترین و گسترده‌ترین منبع اطلاعاتی، تلاش‌هایی برای طراحی و توسعه ابزارهایی برای کاوش منابع اطلاعاتی و بازیابی اطلاعات انجام شد. بدین ترتیب نسل جدیدی از ابزارهای جستجوی اطلاعات موسوم به موتورهای کاوش اینترنت به وجود آمدند. آشنایی با موتورهای کاوش برای آنان که مایل به جستجوی اطلاعات در اینترنت هستند و برای کتابداران و اطلاع‌رسانان که عرضه‌کننده دامنه وسیعی از خدمات اطلاع‌رسانی هستند، ضروری به نظر می‌رسد.

"موتورهای کاوش ابزارهای نرم‌افزاری محیط وب هستند که برای کاوش انواع منابع اطلاعاتی موجود در اینترنت طراحی شده‌اند. با استفاده از آنها و از طریق کلیدواژه، عبارت و یادگیر قابلیت‌هایی می‌توان به جستجو در اینترنت پرداخت" (۲۰۳:۳).

موتورهای کاوش متنوعند و هر کدام ویژگی‌هایی برای کاوش و بازیابی اطلاعات دارند. نکته مهم این است که هیچ یک از موتورهای کاوش قابلیت جستجوی همه منابع اطلاعاتی موجود در شبکه اینترنت

اطلاعات را آسان کرده است، لذا لازم است کاربران علاوه بر شناخت کافی از منابع اطلاعاتی موجود در اینترنت، مهارت‌های لازم برای دسترسی به منابع موجود در آن رانیز به دست آورند. به همین دلیل ضروری است ضمن آشنایی مختصری با نحوه ارائه اطلاعات در اینترنت به چگونگی جستجو در پایگاه‌های مرجع بپردازیم. معمولاً اطلاعات به شکل‌های زیر در اینترنت ارائه و بازیابی می‌شود:

در حالت اول اینترنت یک بنگاه انتشاراتی است، بدین معنی که با تشکیل سایت‌ها و صفحات خانگی^۴، سازمان‌ها، نهادها و اشخاص می‌توانند منابع الکترونیکی تولید کنند و از طریق این صفحات به معرفی خدمات، تبلیغ فعالیت‌ها، اهداف و یا انتشارات خود بپردازند. بنابراین هر فرد یا نهادی که به امکانات رایانه‌ای دسترسی داشته باشد، می‌تواند تولیدکننده اطلاعات باشد. در این سایت‌ها، وجود پیوندها، عاملی است برای مرتبط شدن با اطلاعات و موضوع‌هایی که در اینترنت وجود دارند و از طریق این سایت‌ها دسترسی پذیر می‌گردند.

در حالت دیگر، اینترنت وسیله‌ای برای اطلاع‌یابی و اطلاع‌رسانی است. برای پاسخگویی به بعضی نیازهای اطلاعاتی، کتابداران مرجع باید پاراز مرزهای منابع چاپی فراتر گذارند. اینترنت که یک منبع غنی اطلاعاتی است می‌تواند پاسخگوی نیازهای متنوع اطلاعاتی استفاده‌کنندگان باشد. لذا توانایی کتابداران مرجع در استفاده از اینترنت می‌تواند تا حدودی در رفع کمبودها و کاستی‌های بخش مرجع کتابخانه‌ها مشکل‌گشا باشد (۱۸۳:۱-۲۰۰).

نکته قابل اشاره، این است که بخش اعظم مواد و منابع روی اینترنت، بدون گذشتن از صافی داوری منتشر می‌شوند که ممکن است از اعتبار کافی برخوردار نباشند به همین دلیل توصیه می‌شود منابع بازیابی شده از اینترنت قبل از استفاده ارزیابی شوند و سپس مواد و منابع

تملک شبکه Lycos قرار دارد. بدین معنی که در جستجوهای مهم توسط سایت های وب شبکه Lycos مورد پشتیبانی قرار می گیرد. همچنین این موتور کاوش توسط موتور کاوش دیگری به نام Inktomi تقویت می شود. پایگاه اطلاعاتی آن شامل صفحات وب و گروه های خبری است. دارای قابلیت هایی برای کاوش از جمله بازیابی تمام متن واژه ها؛ حذف واژه های غیراطلاعاتی مانند حروف اضافه، ربط و تعریف؛ جستجوی عبارتی؛ جستجوی اشخاص و جستجوی نشانی اینترنتی (URL) است. همچنین امکان جرح و تعدیل کاوش و نیز کاوش حرفه ای را دارد. همچنین در نتیجه هر کاوش، خلاصه ای از هر منبع بازیابی شده و نیز رتبه بندی منابع بازیابی شده براساس میزان مرتبط بودن آنها ارائه می شود (۳: ۲۰۱-۲۲۷).

ساختار اطلاعاتی موتور کاوش Hot bot

با ورود به نشانی <http://www.Hotbot.com> وارد صفحه اصلی این موتور کاوش می شویم. همان طور که در نخستین صفحه الکترونیکی این موتور کاوش مشاهده می شود، این صفحه متشکل از بخش های زیر است:

۱. قسمت های تبلیغاتی:

۱-۱. بخشی در ابتدای صفحه که تبلیغات آن دایماد تغییر است؛

۲-۱. بخش Find your dream job در انتهای صفحه؛

۳-۱. بخش Special Offers در انتهای صفحه.

۲. بخشی برای جستجو.

۳. راهنمای هات بات: شامل قسمت هایی که در شکل صفحه بعد مشاهده می شود. پایگاه مرجع جزئی از این بخش است.

۴. Look for all the words. بخشی که تعیین کننده نوع

راندارد، لذا آشنایی و شناخت انواع آنها برای جستجوی دقیق و مرتبط و سریع در اینترنت امری اجتناب ناپذیر است. به دلیل رشد روزافزون منابع اطلاعاتی در شبکه و پدید آمدن ابزارهای مختلف جستجو، متخصصان اینترنت و طراحان نرم افزار برآنند تا براساس نیازهای استفاده کنندگان منابع اطلاعاتی مختلف به طراحی ابزارهای کاوش متنوع بپردازند تا امر جستجو و بازیابی اطلاعات با سهولت بیشتری انجام پذیرد.

موتورهای کاوش براساس منابع اطلاعاتی قابل جستجو به چند دسته تقسیم می شوند: موتورهای کاوش راهنما، نمایه ای، نشانی اشخاص، گروه های خبری، فایل های قابل انتقال، گوfer، گروه های بحث، ابرموتورهای کاوش و موارد دیگر. به منظور جلوگیری از طولانی تر شدن مقاله در اینجا از تعریف انواع موتورهای کاوش خودداری می شود و تنها موتورهای کاوش نمایه ای تعریف می شوند، زیرا موتور کاوش هات بات که موضوع اصلی این مقاله است از نوع موتورهای کاوش نمایه ای است. موتورهای کاوش نمایه ای در زمره شناخته شده ترین و کارآمدترین موتورهای کاوش اینترنت محسوب می شوند. معمول ترین کاربرد این دسته از ابزارهای کاوش، جستجو در سایت های وب در اینترنت است. از آن جمله موتورهای کاوش قوی نظیر Excite, Lycos, Hotbot, Infoseek, Altavista, و جز آن را که به کار نمایه سازی اطلاعات موجود در شبکه ها می پردازند، می توان نام برد. این موتورهای کاوش ابزار مناسبی برای دسترسی سریع و دقیق به اطلاعات هستند. در اینجا لازم است به معرفی موتور کاوش هات بات که ابزاری کارآمد در زمینه جستجوی اطلاعات است پرداخته شود.

موتور کاوش Hot bot

موتور کاوش هات بات در سال ۱۹۹۶، توسط شرکت وایردونچرس^۵ ساخته شده است. این موتور کاوش در

۵. **Personalize These Settings**: بخش ۴ را به طور کامل تر پوشش می دهد.

۶. **Advanced Search**: برای جستجوی پیشرفته استفاده می شود.

۷. **Submit Website**: امکان افزودن سایت ها را به موتور هات بات توسط طراحان آنها میسر می کند.

۸. **Help**: راهنمایی است برای استفاده از این موتور کاوش.

۹. **Search Resources**: برای جستجوی منابع به کار می رود و شامل قسمت هایی است که در صفحه بعد مشاهده می شوند.

۱۰. **Shopping Resources**: منابع معرفی شده برای فروش نشان داده می شوند و شامل قسمت هایی است که در صفحه بعد مشاهده می شوند.

۱۱. **The Lycos**: بخش هایی از موتور کاوش Lycos که موتور کاوش هات بات را پشتیبانی می کنند. این بخش ها در ابتدای صفحه نیز مشاهده می شوند.

پس از معرفی مختصر صفحه اصلی این سایت به معرفی پیوندهای منابع مرجع موجود در این موتور کاوش که هدف اصلی مقاله است، می پردازیم. ابتدا لازم است با چگونگی جستجوی پیوندهای مرجع موجود در موتورهای کاوش آشنا شویم.

چگونگی جستجو در پیوندهای مرجع

با ورود به هر یک از موتورهای کاوش و از طریق قسمت Reference که پیوندهای مرجع را معرفی می کند، می توان به اطلاعاتی درباره منابع مرجع در اینترنت دست یافت. در فهرست اصلی این پیوندهای مرجع، عناوینی وجود دارد از قبیل آرشیوها، کتاب ها، دایرة المعارف ها، پرچم ها، مجلات، معلومات عمومی، کتابخانه ها، نقشه ها، موزه ها، پرسش و پاسخ ها، مثل ها، گفته های معروف، مراجع علمی، پایگاه های قابل جستجو، رکوردهای جهان و

متن صفحه نمایش است که توسط کاربر انتخاب و یا مشخص می شود.

۴-۱. **Date**: بخشی که زمان جستجو را به انتخاب کاربر تغییر می دهد.

۴-۲. **Language**: بخشی که زبان جستجو را به انتخاب کاربر تعیین می کند (این بخش محدود به زبان های خاصی است).

۴-۳. **Pages must include**: بخشی که توسط آن کاربر می تواند حالت هایی نظیر داشتن تصویر یا ویدئو و... را برای نمایش انتخاب کند.

۴-۴. **Return Results**: بخشی که توسط آن کاربر می تواند دریافت اطلاعات به صورت کامل یا خلاصه را انتخاب نماید و بزرگنمایی صفحه را تعیین کند.

HotBot Page 1 of 2

http://hotbot.lycos.com/?query=-

10/05/1381

(شکل ۱. راهنمای موتور کاوش Hot bot)

درباره هر منبع مرجع در موتور کاوش مورد نظر ارائه شده در یک پراتز مقابل آن منبع مشخص شده است. برای نمونه (۶۷) Almanacs یعنی ۶۷ سایت درباره سالنماها موجود است.

با انتخاب هر یک از این منابع مرجع، صفحه جدیدی مقابل کاربر باز می شود که در بخش دسته بندی های^۶ این صفحه، منبع مرجع مورد نظر از نظر موضوعی خاص تر شده است. کاربر با انتخاب موضوع مورد نظر خود که به صورت کلیدواژه مشخص شده است به سوی مطلب مورد نظرش هدایت می شود. مراحل خاص شدن موضوع تارسیدن به پاسخ نهایی ادامه دارند. ۶. Related Categories دیگر دسته بندی هایی را که با موضوع منبع مرجع مورد نظر مرتبط هستند، معرفی می کند.

۷. Category Editors به معرفی دو بخش که هر یک شامل دسته بندی هایی در زمینه های علمی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و موارد مشابه است، می پردازد. در این بخش ها از طریق سرعنوان های موضوعی دسته بندی موضوعات خاص تر شده است.

۸. بخشی نیز به معرفی دیگر سایت ها و موتورهای کاوشی که درباره منابع مرجع می توان به آنها رجوع کرد، اختصاص دارد.

۹. Open Directory Project تغییراتی که در موتور کاوش هات بات صورت گرفته، در این قسمت مشاهده می شوند. همچنین آخرین تاریخ روزآمد شدن سایت را نشان می دهد.

۱۰. Try a search for "reference" on در این قسمت که در انتهای صفحه واقع شده، سایت هایی که برای کسب اطلاعات در مورد مراجع، مهم تر تشخیص داده شده اند،

موارد دیگر. برای جستجوی این پیوندها از حوزه وازگانی Reference, Archie GuidesFAQ, Database, باید استفاده کرد. در موتور کاوش هات بات از طریق انتخاب پنجره Reference، که در بخش راهنمای هات بات وجود دارد، وارد گزینه مرجع می شویم. در ادامه به بررسی ساختار اطلاعاتی مرجع موتور کاوش مورد نظر می پردازیم.

ساختار اطلاعاتی مرجع موتور کاوش Hot bot

هر صفحه موتور کاوش هات بات در بخش مرجع (همان طور که در شکل پایگاه ۲ مشاهده می شود) شامل بخش های زیر است:

۱. قسمت جستجو که در کادر آن کلیدواژه Reference آمده است و نشان دهنده آن است که جستجو در این موتور کاوش از دوره ممکن است:

۱-۱. جستجو در وب؛

۲-۱. جستجو در این حوزه^۷.

در این مقاله در تمامی مراحل کاوش، بخش جستجو در وب را فعال می کنیم.

۲. بخشی که مسیر حرکت کاربر را به او نشان می دهد.

۳. بخش Lycos Reference که کاربر را به بخش مرجع موتور کاوش Lycos هدایت می کند.

۴. بخش Featured Listing که به ارائه کامل اطلاعات کتابشناختی با دید تجاری می پردازد، و از طریق «next دسترسی به دیگر اطلاعات در این زمینه امکان پذیر می شود.

۵. در بخش Categories اطلاعات مربوط به منابع مرجع دسته بندی شده اند، این منابع عبارتند از سالنماها (۶۷)، آرشیوها (۲۱۰)، از یک خبره سؤال کن (۱۲۱)، کتابشناسی ها (۱۶۹)، کتاب ها (۴۹)، لغتنامه ها (۱۱۶۷) و جز آن.

همان طور که مشاهده می شود تعداد سایت هایی که

6. Search the Web
7. Search this Category
8. Categories

معرفی می شوند.

Quotation Search - در دسته نقل قول‌ها است و جستجوی نقل قول‌های اشخاص مشهور را از طریق بانک‌های اطلاعاتی نقل قول‌ها امکان‌پذیر می‌سازد.

Museums - در دسته موزه‌ها که نشانی و اطلاعات مربوط به موزه‌ها را از طریق دفترچه راهنمای Yellow Pages می‌توان جستجو کرد.

Science Almanace - در دسته مراجع علمی که می‌توان به جستجوی اطلاعات عمومی در زمینه‌های علمی نظیر اطلاعاتی در مورد حیوانات، فضا، رایانه، بدن انسان و جز آن پرداخت.

Guide for Writers - شامل یک لغتنامه و راهنمایی در زمینه آیین نگارش است.

Symbols Reference و شامل یک لغتنامه در زمینه نمادها همراه با فهرستی از نمادها و نشانه‌های مخصوص تجارت، ریاضی و سنجش زمین است. دو بخش مذکور در دسته راهنمای نحوه نگارش قرار دارند.

بدیهی است، در هر موتور کاوش، کاربران از طریق

دادن کلیدواژه‌های انتخابی، برای سؤال خود پاسخی می‌یابند، اما نکته قابل توجه این است که اگر این کلیدواژه‌های انتخابی به طرز صحیحی انتخاب نشده باشند، در نتیجه جستجو امکان دسترسی به پاسخ مناسب

برای کاربران میسر نمی‌شود. لذا به منظور هدایت جستجوگران در این موتور کاوش و جلوگیری از بیراهه رفتن آنها و اتلاف وقتشان، این مقاله بر آن است تا به معرفی دسته‌بندی‌های هدایت شده پایگاه مرجع موتور

کاوش‌ها تبات که در صفحه ۷ آمده‌اند، پردازد. در این خصوص تک‌تک مراجع با انتخاب کردن و بازکردن پنجره آنها بررسی می‌شوند. همان‌طور که مشاهده می‌شود، هر یک از منابع مرجع به صورت موضوعی خاص

شده است. در ادامه در هر طبقه، یکی از موضوعات برای نمونه انتخاب می‌شود و فرآیند جستجو تا رسیدن به پاسخ نهایی (با خاص کردن موضوعات) پی گرفته می‌شود.

ده قسمت فوق، اطلاعات مربوط به اولین صفحه در بخش مرجع را در بر می‌گیرند. در صفحات بعدی که از طریق قسمت دسته‌بندی‌ها وارد آنها می‌شویم، بخش‌های دیگری نیز بر حسب نوع و نیاز منبع مرجع وجود دارند.

اولین بخشی که در بیشتر این صفحات وجود دارد، بخش Site Recommendations است. این بخش شامل منابع مرجع قابل دسترسی است که از طرف سایت توصیه شده‌اند و پس از انتخاب و خاص کردن اطلاعات مربوط به منبع مرجع مورد نظر از طریق این قسمت، کاربر می‌تواند به صورت پیوسته به اطلاعات موجود در منابع مرجع در سایت دست یابد.

دیگر بخش‌هایی که بر حسب نوع و نیاز در برخی منابع وجود دارند، عبارتند از:

Media Archive - در دسته آرشیوها، که در برگیرنده آرشیوی از رسانه‌ها است.

Featured on the Lycos - در دسته‌های سالنامه‌ها و لغتنامه‌ها که شامل تبلیغات تجاری در زمینه خرید و مزایده منابع مرجع و همچنین راهنمایی برای جستجوی این منابع در موتور کاوش Lycos است.

Flags - در دسته پرچم‌ها به ارائه اطلاعاتی مفید درباره پرچم‌های کشورهای مختلف می‌پردازد (با کمک موتور کاوش Lycos و از طریق ورود به سایت Infoplease.com قابل دسترسی است).

World road Maps - در دسته پرچم‌ها به ارائه نقشه‌ها و اطلاعات دقیقی درباره راه‌ها و جاده‌های جهان به ویژه دو کشور آمریکا و کانادا پرداخته است.

Advice from dear Abby - در دسته پرسش‌ها و پاسخ‌ها که در بردارنده توصیه‌هایی است و به سوالات کاربران در زمینه‌های مختلف هنری، اجتماعی، فرهنگی و موارد دیگر پاسخ می‌دهد.

با ورود به صفحه نهایی می توان اطلاعاتی در مورد این هنرپیشه ها به دست آورد.

مسیر شماره ۲:

and Archives/Online Scientific Archives/Free Access
Dissertations Online Archives/Caltech Electronic Theses

با ورود به این قسمت می توان به اطلاعات حدود ۵۰۰۰ پایان نامه به صورت چکیده و یا در حد ۲۴ صفحه دسترسی پیدا کرد.

مسیر شماره ۳:

Ask an Expert/Medicine and Health/Ask Dr. Tooth

در این مسیر صفحه ای باز می شود که در آن سوالات مربوط به دندان و دندانپزشکی مطرح می شود و پاسخ آن سوالات نیز بیان می شود.

مسیر شماره ۴: Bibliography/Computer Science

در ادامه مسیر، اطلاعات کامل کتابشناختی به صورت کتابشناسی تخصصی در زمینه رایانه در اختیار کاربران قرار می گیرد.

مسیر شماره ۵:

Biography/N/Newton/Newton, Isaac/Isaac Newton

با ورود به این قسمت، زندگینامه کوتاهی از اسحاق نیوتن ارائه می شود.

مسیر شماره ۶: Books/E-books/Titles/Digital Library

Collection/Australasian Virtual Engineering Library

در انتهای این مسیر اطلاعاتی درباره کتاب ها و مجموعه کتابخانه های دیجیتالی مربوط به دانشگاه ها و مؤسسات مختلف ارائه می شود. همچنین اطلاعات کتابشناختی کتاب های الکترونیکی نیز از جنبه تجاری ارائه می شود.

مسیر شماره ۷:

Dictionaries/World Languages/F/Farsi/Farsidic.com

در ادامه این مسیر، یک واژه نامه فارسی. انگلیسی و انگلیسی. فارسی به صورت پیوسته در اختیار کاربران

Hotbot Open Directory Reference

Page 1 of 2

Hotbot Open Directory Reference

Page 1 of 2

Find music and movies. Fast.

Search By: Artist

SEARCH

Reference

Top / Reference

Lycos Reference / Dictionary, encyclopedia, atlas, almanacs, anthems, maps, geography, art

SPONSORED SEARCH LISTINGS

1. New and Used Books at eBay's Hot.com - Buy and sell new, used, refurbished and pre-owned books at eBay's Hot.com. Find great prices on over 50 million books, CDs, DVDs.
2. Thomson Learning Librarian Resources - You will find reference materials stored at sites of learning interest for your library. [Click](#)
3. We Check Job References For Job Hunters - Assure job hunters in obtaining the accuracy of their employment references, saving hassle and stress prior to applying for a
4. Reference Works - New Internationalist - World Guide, Peters Projection World Map, 6 months magazine. 3 independent reference works from New Internationalist. [Visit Site](#)
5. Check or Investigate Anyone's References - Web Detective uses the tools the police use to check references and find, investigate in spy on anyone, anywhere! [Visit Detective](#)

CATEGORIES

- * Almanacs (80)
- * Archives (81)
- * Ask an Expert (145)
- * Bibliography (176)
- * Biography (1681)
- * Books (46)
- * Dictionaries (1347)
- * Education (4686)
- * Flags (83)
- * Geography (1394)
- * Knobs (81)
- * Knowledge Management (1176)
- * Libraries (320)
- * Museums (328)
- * Press topics on other references.
- * Directories (146)
- * Encyclopedias (387)
- * Journals (52)
- * Maps (38)
- * Questions and Answers (1)
- * Quotations (616)
- * Thesauri (26)
- * Open Access Repositories (4)
- * Parliamentary Procedure (3)
- * Scientific Reference (25)
- * Style Guides (136)
- * Time (116)
- * World Records (2)

RELATED CATEGORIES

Scientific References/ Units of Measurement/ Online Calculator (40)

Category Editors

antardel, holgson

Help build the largest human edited directory on the web

Open Directory Project

Some profiles of the Open Directory main website on HotBot have been modified

Last updated Friday, July 5, 2002

Try a search for "reference" on:

http://dir.hotbot.lycos.com/Reference/

10/05/1381

(شکل ۲. ساختار اطلاعاتی پایگاه مرجع موتور کاوش (Hot bot))

معرفی موضوعی دسته بندی ها:

در این قسمت به معرفی ۲۷ منبع مرجع موجود در این موتور کاوش پرداخته می شود و صفحات وب مسیر دسته کتابخانه ها برای بیان روشن تر مطلب به نمایش گذاشته می شود.

ذکر این نکته لازم است که در بعضی طبقات، در انتهای مسیر، گزینه ای از بخش Site Recommendation نیز برای بیان گویاتر مطلب انتخاب شده است.

مسیر شماره ۱: Almanacs/Arts/Movies/Actors and

Actresses/Q/Quinn, Colin

قرار می گیرد.

مسیر شماره ۸:

Directories/Address and Phone Numbers/Email

در انتهای این مسیر می توان به نشانی پست الکترونیکی افراد از طریق دادن مشخصات شخص یا نشانی کشور و شهر محل سکونت او دست یافت.

مسیر شماره ۹:

/Subject Encyclopedias/Computers and Internet/TechEncyclopedia Encyclopedias

در ادامه این مسیر می توان وارد یک دایرةالمعارف شد که بیش از ۱۴۰۰۰ مطلب از واژه ها و مفاهیم مختلف در زمینه رایانه به کاربر ارائه می دهد.

مسیر شماره ۱۰: Education/Journals/Search Engine

در ادامه این مسیر مجلاتی در زمینه آموزش معرفی می شوند که از طریق جستجو با کلیدواژه می توان به اطلاعات مندرج در مقالات آنها درباره موضوع مورد نظر دست یافت.

مسیر شماره ۱۱: Flags/Regional/Iran

پس از انتخاب نام هر کشور اطلاعات کاملی درباره پرچم آن کشور از جمله شکل، تاریخچه و تغییراتی که در گذر زمان در شکل آن ایجاد شده است به کاربر می دهد.

مسیر شماره ۱۲: Centers Geography/Geographic

Information Systems/Research

در ادامه، این مسیر مراکز تحقیقاتی در زمینه اطلاع رسانی جغرافیا و همه خدمات قابل ارائه در این مراکز را معرفی می کند.

مسیر شماره ۱۳: Knots/Decorative

در انتهای مسیر درباره برترین های بعضی کشورها اطلاعاتی ارائه می شود.

مسیر شماره ۱۴:

Knowledge Management/Information/Architecture/

Association and Conferences

در این مسیر به اطلاعاتی درباره گردهمایی ها و همایش های برگزار شده در کشورهای مختلف مرتبط با اطلاع رسانی معماری، دست می یابیم. اطلاعاتی درباره محل و تاریخ برگزاری همایش ها و گردهمایی ها و سطح علمی آنها و شرح برنامه، مقدمه، مفاهیم و روش های به کار رفته و دیگر موارد آمده است.

مسیر شماره ۱۵: Libraries/National/Iran

در انتهای این مسیر، کاربر وارد سایت کتابخانه ملی ایران می شود (همچنین کاربر می تواند وارد سایت های کتابخانه های ملی دیگر کشورها از طریق ارائه نام کشور مورد نظر بشود). صفحات وب مربوط به مراحل جستجوی این طبقه در صفحات ۱۱، ۱۲، ۱۳ و ۱۴ مشاهده می شوند.

مسیر شماره ۱۶: Journals/Science/Genetics/General

Biology/veterinary Medicine

در انتهای این مسیر به مجلاتی در زمینه ژنتیک در دامپزشکی دست می یابیم.

مسیر شماره ۱۷: Maps/Geologic

در پایان مسیر، اطلاعاتی درباره نقشه های زمین شناسی به استفاده کننده ارائه می شود.

مسیر شماره ۱۸:

Questions and Answers/Weddings/Consultants and

Coordinators and Coordinators/regional/Australia

اطلاعاتی درباره ازدواج و مشاوره های ازدواج در کشور استرالیا ارائه می دهد.

مسیر شماره ۱۹:

Quotations/Political/Jefferson, thomas

نظرات و برخی نقل قول های جفرسون در زمینه سیاست، دولت و... را ارائه می کند.

مسیر شماره ۲۰: Thesauri/Specialized

اصطلاحنامه هایی در زمینه های مختلف موضوعی

در انتهای این مسیر اطلاعاتی محدود دربارهٔ صخره‌های کالورت ارائه می‌شود.

مسیر شماره ۲۷: WorldRecords/Sports

رکوردهای ورزشی را نشان می‌دهد، مثلاً رکوردهای ورزش وزنه برداری نظیر فهرست رکوردهای جهانی و آخرین رکوردهای به دست آمده، ارائه می‌شود.

اطلاعات ارائه شده در بخش‌های معرفی شدهٔ فوق را می‌توان به سه دسته تقسیم کرد:

دسته اول: اطلاعاتی است که جنبهٔ تبلیغاتی و تجاری دارد و به معرفی منابع مرجعی که برای فروش عرضه شده‌اند می‌پردازد. در این گروه، منبع با اطلاعات مختصر کتابشناختی و قیمت آن معرفی می‌شود.

دسته دوم: خدمات آگاهی‌رسانی جاری است. بدین معنی که اطلاعاتی دربارهٔ منابع مرجع موجود در شبکهٔ اینترنت در اختیار کاربران قرار می‌گیرد، اما برای دستیابی به آنها باید مشترک شد و هزینه‌های حق اشتراک را پرداخت کرد. این دسته حجم عظیمی از اطلاعات موجود در پایگاه مرجع موتور کاوش هات بات را در برمی‌گیرد.

دسته سوم: باز هم جز: خدمات آگاهی‌رسانی جاری است. اطلاعات از منابع مرجع گوناگون را به صورت رایگان در اختیار کاربران قرار می‌دهد.

نکتهٔ دیگر اینکه امکان هر گونه تغییر در اطلاعات موجود در سایت مورد نظر وجود دارد همان گونه که اطلاعات بیشتر سایت‌های موجود در شبکهٔ اینترنت با گذشت زمان تغییر می‌یابند، اما چگونگی و نتیجه جستجو و بازیابی اطلاعات در پایگاه مرجع موجود در این سایت (که هدف این مقاله است) همچنان ثابت می‌ماند.

و تخصصی ارائه می‌دهد. مثلاً تزاروس ریاضی که از طریق حروف الفبا و همچنین قسمتی برای جستجو، می‌توان به اطلاعات موجود در اصطلاحنامه دربارهٔ واژه مورد نظر دست یافت.

مسیر شماره ۲۱: Museoms/Cultural/Biographical

در انتهای این مسیر دربارهٔ موزه‌های مختلف اطلاعاتی ارائه می‌شود. مثلاً دربارهٔ موزه ادگار آلن پو ۹ اطلاعات کاملی شامل تاریخچهٔ موزه، امکاناتی که در حال حاضر در آن وجود دارد مانند تورهای سیاحتی، خدمات و فروشگاه‌های آن، اطلاعات زندگینامه‌ای و اطلاعات کلی دیگر.

مسیر شماره ۲۲: Open Access Resources/Free

Access Theory/Free Access Scientific Journals/Brain

در پایان این مسیر کاربر به یک مجلهٔ پیوسته در زمینهٔ عصب‌شناسی^۱ دست می‌یابد که مقالات آن به صورت تمام متن در اختیار وی قرار می‌گیرند.

مسیر شماره ۲۳:

Parliamentary Procedure/Parliamentarians

یک منبع برای معرفی اعضای مجلس است. این بخش مختص به کشور امریکاست و اطلاعاتی دربارهٔ اعضای مجلس امریکامی‌دهد.

مسیر شماره ۲۴: Scientific Reference/Science

Libraries/Physical and Chemical Sciences

اطلاعاتی دربارهٔ کتابخانه‌های تخصصی فیزیک و شیمی می‌دهد.

مسیر شماره ۲۵:

Style Guides/Grammar/Personal Assistance

به ارائهٔ اطلاعات مفیدی دربارهٔ دستور زبان برای نویسندگی می‌پردازد.

مسیر شماره ۲۶:

Time/Geologic time and Dating/Fossils by Geologic

Interval/Cenozoic/Calvert Cliffs

9. Edgar Alan poe Museom

10. Neurology

نتایج و پیشنهادها

همان‌طور که مشاهده شد، بخش مرجع موتور کاوش هات بات شامل ۲۷ بخش است که بخش‌هایی نظیر دایره‌پ‌المعارف‌ها، لغت‌نامه‌ها، سالنامه‌ها، کتاب‌ها، نشریات، راهنماها، پرچم‌ها، جغرافیا، نقشه‌ها، اصطلاحنامه‌ها و موارد دیگر در زمره منابع ردیف اول و کتابشناسی‌ها به عنوان منابع ردیف دوم در آن قرار گرفته‌اند. در نگاه اول متوجه می‌شویم که مانند بسیاری از منابع مرجع چاپی، منابع مرجع الکترونیکی نیز با در نظر گرفتن شرایط و نیاز کشور سازنده، برنامه‌ریزی، طراحی و تهیه شده‌اند. پیوندهای مرجع موتور کاوش هات بات که به وسیله کشور آمریکا برنامه‌ریزی شده است، اولویت را به این کشور داده و در برخی قسمت‌های اطلاعات آن کاملاً مربوط به این کشور است. مثلاً در بخش معرفی اعضای انجمن فقط به معرفی اعضای انجمن آمریکا می‌پردازد در بعضی قسمت‌های دیگر نیز به ارائه اطلاعات در مورد چند کشور خاص می‌پردازد و جنبه جهانی ندارد (جهانی به این معنی که در بردارنده اطلاعات درباره کشورهای جهان باشد). لذا استفاده از این قسمت‌ها که اطلاعاتشان جنبه عمومی دارد، می‌تواند کاربرد همگانی داشته باشد (مثلاً در زمینه‌های علمی). در عین حال قسمت‌هایی که به ارائه اطلاعات درباره کشورهای خاص پرداخته‌اند، می‌توانند از اوضاع اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و موارد دیگر آن کشور اطلاعات روزآمد و مهمی در اختیار استفاده‌کننده قرار دهند. در ذیل به ارائه اطلاعات ۲۷ بخش مرجع مستقر در این موتور کاوش به تفکیک گستره جغرافیایی پرداخته می‌شود:

۱. منابع مرجعی که گستره اطلاعات آنها در سطح ملی (کشور آمریکا) و یا چند کشور خاص (بین‌المللی) است، شامل: سالنامه‌ها، آرشیوها، راهنماها، جغرافیا، برترین‌ها، کتابخانه‌ها، نقشه‌ها، نقل قول‌ها، موزه‌ها و اعضای مجلس.

۲. منابع مرجعی که اطلاعاتشان گستره جهانی دارند،

شامل:

از یک خبره سؤال کن، کتاب‌ها، لغت‌نامه‌ها، پرچم‌ها، آموزش، دایره‌المعارف‌ها، مدیریت دانش، نشریات، پرسش‌ها و پاسخ‌ها، جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی، اصطلاحنامه، مراجع علمی، انواع راهنما، زمان، رکوردهای جهانی، کتابشناسی.

با شناخت موتور کاوش هات بات که نمونه‌ای از موتورهای کاوش در اینترنت است می‌توان چنین نتیجه گرفت که مواد و منابع بسیار زیاد، معتبر و روزآمدی در پیوندهای مرجع این موتورهای کاوش برای استفاده کاربران تعبیه شده است که کتابداران مرجع می‌توانند با استفاده از آنها پاسخ‌های سریع و دقیقی به سوالات مراجعان خود بدهند و با وجود شکل الکترونیکی این منابع، کتابخانه‌ها از خرید نمونه‌های چاپی آنها بی‌نیاز می‌شوند و می‌توانند در بودجه خود صرفه جویی کنند، اما استفاده از پایگاه‌های این موتورهای کاوش به مهارت‌هایی نیاز دارد که کتابداران مرجع باید آنها را کسب کنند و نیز نحوه دسترسی به این منابع سازماندهی خاص خود را نیاز دارد تا کتابداران مرجع مجبور به جستجوی زیاد در اینترنت نباشند. به همین دلیل پیشنهادهایی برای دسترسی به این مواد و منابع مهم ارائه می‌شود.

۱. کتابداران باید از اینترنت و اطلاعات موجود در آن شناخت کامل پیدا کنند تا برای استفاده از موتورهای کاوش مهارت‌های لازم را فرا گرفته و قادر باشند اطلاعات مورد نیاز کاربران خود را براساس نیازهای موضوعی آنان بازیابی کنند و در اختیار آنان قرار دهند. برای تحقق این شناخت پژوهش‌های کاربردی توسط کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی در خصوص کاربردی کردن اینترنت در جامعه و بهره‌گیری مناسب از آن برای توسعه کشور الزامی به نظر می‌رسد. در زمینه خدمات مرجع از آنجا که بیشتر موتورهای کاوش مهم پیوندهای

ملی جمهوری اسلامی ایران و یاسایت مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران نیز برای ایجاد پیوند با پایگاه‌های مرجع موتورهای کاوش مناسب و همچنین ایجاد پایگاهی معتبر برای منابع فارسی می‌توان بهره جست.

منابع

۱. پریرخ، مهری. اینترنت و خدمات مرجع: اینترنت جنبه‌های نظری و کاربردی آن (در کتابخانه‌ها، مراکز آموزشی و تحقیقاتی). تهران: نشر کتابدار، ۱۳۷۸.
۲. حیاتی، زهیر. استفاده از اینترنت در آموزش. اینترنت جنبه‌های نظری و کاربردی آن (در کتابخانه‌ها، مراکز آموزشی و تحقیقاتی). تهران: نشر کتابدار، ۱۳۷۸.
۳. شیری، علی اصغر. آشنایی با موتورهای کاوش: بررسی امکانات و شیوه‌های جستجو و بازیابی اطلاعات در اینترنت. اینترنت جنبه‌های نظری و کاربردی آن (در کتابخانه‌ها، مراکز آموزشی و تحقیقاتی). تهران: نشر کتابدار، ۱۳۷۸.
۴. عصاره، فریده. "معیارهای ارزیابی منابع اینترنتی". فصلنامه کتاب، دوره سیزدهم، (بهار ۱۳۸۱): ص ۶۲-۷۳.

تاریخ دریافت: ۸۷۷

مرجع دارند، بجاست تحقیقی برای شناخت بهتر این موتورهای کاوش، مقایسه و کشف مرتبطترین آنها در رشته‌های موضوعی مختلف انجام شود تا پیوندهای مناسب مراجعان ایرانی در هر یک از موتورهای کاوش موجود روی اینترنت مشخص و به کاربران معرفی شوند. ضمناً موتورهای کاوش از نظر موضوعی نیز مطالعه شوند تا مشخص شود کدام موتور کاوش در چه رشته یا رشته‌های موضوعی کاربرد بیشتر دارد.

۲. برای دسترسی سهل و آسان به مواد و منابع موجود در پیوندهای مرجع پیشنهاد می‌شود:

۱. با تهیه صفحه‌خانگی برای کتابخانه‌ها، و از طریق برقراری پیوند مرجع موجود در شبکه اینترنت، کتابداران مرجع را قادر کرد تا برای دسترسی به اطلاعات پیوندهای مرجع موجود در موتورهای کاوش، آنها را با صفحه‌خانگی خود پیوند دهند و امکان استفاده از آن را برای کاربران سهولت بخشند.

۲. ایجاد سایتی مجزا برای کتابداران ایرانی که هم پایگاه معتبری برای منابع مرجع فارسی (که بر طرف کننده نقص موجود در پایگاه‌های مرجع و موتورهای کاوش مستقر در شبکه اینترنت است) باشد و هم، در دسترسی به منابع خارجی روی این موتورهای کاوش را از طریق پیوند تسریع کند.

۳. در عین حال از وجود اینترانت‌های داخلی نظیر رُزنت و یاسایت‌های معتبر ایرانی نظیر سایت کتابخانه